

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Crèdits	0.7 presencials (17.5 hores) 2.3 no presencials (57.5 hores) 3 totals (75 hores).
Grup	Grup 1, AN(Campus Extens)
Període d'impartició	Anual
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
M. Margalida Navarro Alorda mmargalida.navarro@uib.es	No hi ha sessions definides					
	11:00h	12:00h	Dimarts	02/09/2013	22/09/2013	B-105
Rosa Isabel Rodríguez	11:30h	12:00h	Dimarts	23/09/2013	26/01/2014	B-105
Rodríguez	16:30h	17:00h	Dimarts	23/09/2013	26/01/2014	B-105
rosabel.rodriguez@uib.es	11:00h	12:00h	Dimarts	27/01/2014	16/02/2014	B-105
	10:00h	11:00h	Dilluns	17/02/2014	08/06/2014	B-105

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari de Formació del Professorat	Postgrau		Postgrau
MFPR:Especialitat (Orientació Educativa)	Postgrau		Postgrau

Contextualització

L'assignatura **Complement de l'Especialitat I** forma part del mòdul denominat *Complements per a la formació disciplinar*, juntament amb altres assignatures (*Català i Complement d'Especialitat II*) de l'especialitat d'Orientació Educativa.

Es tracta d'una assignatura de caràcter obligatori.

Els continguts de l'assignatura seràn treballats per dues professores, d'acord al detall:

- * Temes 1 i 2: professora Margalida Navarro.
- * Temes 3, 4 i 5: professora Rosabel Rodríguez.

Requisits

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

L'assignatura no té requisits essencials ni recomanables més enllà dels requisits generals d'accés al Màster.

Competències

Aquesta assignatura té el propòsit de contribuir a l'adquisició de les competències que s'indiquen a continuació.

Específiques

1. Conèixer de forma rigorosa i actualitzada la matèria o matèries que s'han d'impartir, la terminologia pròpia de les mateixes, en català i en castellà, i analitzar críticament la seva importància en el context socioambiental, econòmic i cultural. (CE12).
2. Buscar, seleccionar, processar i comunicar informació (oral, escrita, audiovisual o multimèdia) adaptar-la i utilitzar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialitat d'Orientació educativa. (CE21).
3. Conèixer els recursos educatius, amb especial atenció als relacionats amb les TIC, i la seva utilització com a suport a les activitats de ensenyament-aprenentatge. (CE30).
4. Desenvolupar una actitud reflexiva i crítica davant l'entorn social i cultural, l'entorn institucional en què treballa i davant la seva pròpia pràctica professional. (CE45).

Genèriques

1. Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics entorn dels processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. (CG1).
2. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada. (CG3).

Continguts

Els continguts temàtics de l'assignatura *Complement de l'Especialitat* les treballaran des de la vessant teòrica i també pràctica, i és a través d'aquests continguts i de la metodologia de feina pertinent que es vol donar resposta a les competències esmentades abans.

Continguts temàtics

Tema 1. La docència en l'especialitat d'orientació educativa.

- * Formació i orientació laboral.
- * Psicologia.
- * Transició a la vida adulta i activa.

Tema 2. Els documents de centre, en la especialitat d'orientació educativa.

- * Instruccions.
- * Protocols.
- * Models.

Tema 3. Estratègies d'aprenentatge.

- * L'aprenentatge estratègic.
- * Tècniques versus estratègies.
- * Ensenyar a pensar millor. Ensenyar a aprendre millor.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Tema 4. Els programes d'enriquiment cognitiu.

- * La modificabilitat de la intel·ligència.
- * Visió general: per què aplicar un programa per a la millora del pensament?
- * Principals programes.

Tema 5. Altes capacitats intel·lectuals.

- * L'alumnat d'altres capacitats intel·lectuals.
- * Canvis en la educació, suggeriments per l'èxit.

Metodologia docent

S'exposarà el contingut teòric dels temes a través de classes teòriques, seguint diversos textos i lectures de referència que serviran per a fixar el coneixement lligats a les competències previstes. Aquestes classes donaran pas a l'aplicació dels continguts adquirits a diverses situacions a partir d'una proposta d'activitat vinculada a processos formatius, amb la qual cosa es permetrà a l'alumnat d'iniciar-se i desenvolupar les competències previstes. El professorat proposarà la realització d'activitats de treball en grup i/o individual.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball personal de l'alumne, l'assignatura empra la plataforma de Campus Extens, que es dedica a l'ensenyament flexible i a distància, que incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. Així, mitjançant l'eina de teleeducació Moodle l'alumne/a tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb la professora, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics i enllaços a Internet, propostes de pràctiques de treball autònom, de caire individual o grupal.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes magistrals amb participació de l'alumnat	Grup gran (G)	La finalitat d'aquestes sessions és posar a l'abast de l'alumnat els fonaments teòrics i la seva aplicació en la pràctica docent mitjançant l'exposició per part de les professores dels continguts de l'assignatura amb el suport de material audiovisual (vídeo, presentacions en power point, etc.). Es fomentarà la intervenció de l'alumnat en aquestes classes on es poden presentar els continguts teòrics mitjançant la discussió en grup i la posada en comú dels diferents punts de vista a partir de les explicacions de les professores i del material complementari que s'aporti.
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	Grup gran (G)	Els alumnes, organitzats en petits grups, posaran en pràctica els continguts treballats a les classes teòriques a partir de l'anàlisi i comentaris de documents escrits, activitats de reflexió que s'aniran presentant al llarg del curs, sempre amb la coordinació de les professores. Es podrà proposar als grups de treball l'exposició de la seva proposta de treball, amb l'objecte de conèixer i enriquir-se dels diferents plantejaments o metodologies de feina.

Activitats de treball no presencial

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Lectures complementàries	Lectures complementàries d'acord amb el temari de l'assignatura. Aquestes lectures són imprescindibles per tal de poder realitzar amb èxit els treballs individuals i en grup.
Estudi i treball autònom individual o en grup	Realització i lliurament de les activitats d'avaluació proposades	L'alumnat, en petit grup, haurà de realitzar diferents propostes de feina (recerca documental; estudi de casos; etc.) d'acord a les orientacions que es facilitin a l'inici de l'assignatura. Per a la realització d'aquestes feines proposades s'hauran de posar en pràctica les competències pròpies d'aquesta matèria. Aquestes feines es lliuraran una vegada finalitzades les sessions presencials, en el termini que s'acordi en el seu moment.

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		17.5	0.7	23.33
Classes teòriques	Classes magistrals amb participació de l'alumnat	12.5	0.5	16.67
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	5	0.2	6.67
Activitats de treball no presencial		57.5	2.3	76.67
Estudi i treball autònom individual	Lectures complementàries	20	0.8	26.67
Estudi i treball autònom individual o en grup	Realització i lliurament de les activitats d'avaluació proposades	37.5	1.5	50
Total		75	3	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Observacions sobre el procediment d'avaluació:

* Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació de procediments d'avaluació. A la taula següent es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable R, no recuperable NR), els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- * Per poder avaluar positivament l'assignatura, caldrà que l'alumne/a assisteixi al 65% e les sessions de classes teòriques i pràctiques programades a més de que aprovi la proposta de feines que es realitzarà per part de les professores de l'assignatura.
- * Durant les sessions de classes pràctiques l'alumnat haurà de realitzar les activitats previstes per a cada tema i participar activa i correctament durant la seva realització.
- * A més hi haurà unes activitats obligatòries, totes elles amb una data límit de lliurament que s'especificarà en el calendaride l'aula virtual. En qualsevol cas l'alumnat no serà qualificat positivament de l'assignatura sense haver lliurat i aprovat (nota mínima de 5,0) dites activitats. **Per a superar l'assignatura l'alumnat haurà d'obtenir una puntuació mínima de 5 punts en cada una de les activitats.**
- * A la finalització de l'assignatura l'alumnat realitzarà un treball final. Aquest treball donarà lloc a una puntuació màxima de 10 punts que faran mitjana amb la puntuació obtinguda de les pràctiques. **Per a superar l'assignatura l'alumnat haurà d'obtenir almenys una puntuació de 5 punts en aquest treball.**
- * Totes les activitats obligatòries tenen una data límit de lliurament que s'especificarà en el seu moment. **Les activitats no presentades en els terminis de lliurament indicats seran avaluades amb la nota mínima (0,0).**

Normes generals:

- * El treball ha de respondre a les pautes i aspectes formals propis (estructura, documentació, cites i referències,...) del que es considera òptim en els estudis de postgrau.
- * En totes les activitats d'avaluació del curs, no només es valorarà l'encert en les respostes, sinó també la qualitat de la presentació. La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament. Per tant, són elements d'avaluació l'ortografia, la claredat en l'exposició, l'ús adient del vocabulari, la redacció, els aspectes formals, etc., dels treballs lliurats i també de les proves d'examen. Es podrà penalitzar fins a un 15% de la qualificació final en funció de l'ús que s'hagi realitzat.
- * L'alumnat ha de ser conscient que, segons el Reglament Acadèmic de la UIB (Article 40), es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura, en particular la inclusió en els treballs de fragments d'obres alienes presentades com a pròpies de l'alumnat. Concórrer en un frau d'aquest tipus suposarà l'automàtica qualificació de "suspens" (0,0), tenint en compte les repercussions que això té sobre la nota final.
- * Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques pròpies del procés d'ensenyança-aprenentage podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació. Així per exemple, durant les sessions acadèmiques (aula i tutoria) no està permès l'ús de mòbils, tampoc es permet l'ús inadequat de l'ordinador, ni el consum d'aliments, o les accions de sortir i entrar en diferents moments de l'aula durant les sessions de classe, la impuntualitat, etc.

Classes magistrals amb participació de l'alumnat

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Tècniques d'observació (No recuperable)
Descripció	La finalitat d'aquestes sessions és posar a l'abast de l'alumnat els fonaments teòrics i la seva aplicació en la pràctica docent mitjançant l'exposició per part de les professores dels continguts de l'assignatura amb el suport de material audiovisual (vídeo, presentacions en power point, etc.). Es fomentarà la intervenció de l'alumnat en aquestes classes on es poden presentar els continguts teòrics mitjançant la discussió en grup i la posada en comú dels diferents punts de vista a partir de les explicacions de les professores i del material complementari que s'aporti.
Criteris d'avaluació	Es fomentarà la intervenció i participació de l'alumnat en aquestes sessions de classe (discussions en grup, posades en comú, aportacions personals...).
	Cal assistir a un 65% de les sessions de classe.

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Pràctiques presencials

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (No recuperable)
Descripció	Els alumnes, organitzats en petits grups, posaran en pràctica els continguts treballats a les classes teòriques a partir de l'anàlisi i comentaris de documents escrits, activitats de reflexió que s'aniran presentant al llarg del curs, sempre amb la coordinació de les professores. Es podrà proposar als grups de treball l'exposició de la seva proposta de treball, amb l'objecte de conèixer i enriquir-se dels diferents plantejaments o metodologies de feina.
Criteris d'avaluació	Durant les sessions de classes pràctiques l'alumnat haurà de realitzar les activitats previstes per a cada tema i participar activa i correctament durant la seva realització. Es tindrà en compte l'adequació de preguntes i comentaris: aportació d'idees, experiències, exemples, opinions, etc. de forma argumentada i en relació als continguts treballats. A més també serà objecte d'avaluació l'e scolta activa de les intervencions dels i de les altres; el plantejament de preguntes, dubtes i els qüestionaments que ajudin al grup a avançar. Cal assistir a un 65% de les sessions de classes teòriques programades per poder ser avaluat. L'assistència sense participació s'avaluarà, com a màxim, amb un 5.

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Lectures complementàries

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (No recuperable)
Descripció	Lectures complementàries d'acord amb el temari de l'assignatura. Aquestes lectures són imprescindibles per tal de poder realitzar amb èxit els treballs individuals i en grup.
Criteris d'avaluació	Seràn objecte d'avaluació a través de preguntes, resums o qualsevol altra tècnica prevista per les professores: Adequació dels procediments aplicats per a la resolució de les activitats. - Grau d'aplicació dels coneixements teòrics a les activitats presentades. - Presentació (ortografia, claredat, formalitat...). Copiar o fer servir qualsevol altre procediment fraudulen per donar resposta a les qüestions plantejades en aquestes proves portarà directament a la qualificació final de 0,0 per a tota l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Realització i lliurament de les activitats d'avaluació proposades

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (No recuperable)
Descripció	L'alumnat, en petit grup, haurà de realitzar diferents propostes de feina (recerca documental; estudi de casos; etc.) d'acord a les orientacions que es facilitin a l'inici de l'assignatura. Per a la realització d'aquestes feines proposades s'hauran de posar en pràctica les competències pròpies d'aquesta matèria. Aquestes feines es lliuraran una vegada finalitzades les sessions presencials, en el termini que s'acordi en el seu moment.
Criteris d'avaluació	Aquests treballs han de respondre a les pautes i aspectes formals propis (estructura, documentació, cites i referències, ortografia, claredat expositiva...) del que es considera òptim en els estudis de postgrau. Coherència amb els continguts treballats a classe. Capacitat d'anàlisi i reflexió. Els treballs d'assignatura es lliuraran segons el termini que es marqui en el calendari de l'assignatura.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Copiar o fer servir qualsevol altre procediment fraudulen per donar resposta a les qüestions plantejades en aquestes proves portarà directament a la qualificació final de 0,0 per a tota l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 50% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

En la preparació dels continguts de les diferents unitats temàtiques de l'assignatura es pot consultar el següent material:

Bibliografia bàsica

TEMA 1 y 2

Decrets de currículum.

Documentació Conselleria Educació. (SAD)

TEMA 3 y 4

BELTRÁN, J. (1993). *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis.

CALERO, M.D. (coord.) (1995). *Modificación de la inteligencia. Sistemas de evaluación e intervención*. Madrid: Pirámide.

FEUERSTEIN, R. et al (1993). *LPAD: evaluación dinámica del potencial de aprendizaje*. Madrid: Bruño.

GARDNER, H. (2001). *La inteligencia reformulada. Las inteligencias múltiples en el siglo XXI*. Barcelona: Paidós.

PERKINS, D. (1995). *La escuela inteligente*. Barcelona: Gedisa.

STERNBERG, R.J. i LUBART, T.I. (1997). *La creatividad en una cultura conformista. Un desafío a las masas*. Barcelona: Paidós.

YUSTE, C. (1997, 2n ed.). *Los programas de mejora de la inteligencia*. Madrid: CEPE.

TEMA 5

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. (2000). *Alumnos de altas capacidades. Identificación e intervención educativa*. Madrid: Bruño.

PÉREZ, L.; DOMÍNGUEZ, P.; LÓPEZ, C. i ALFARO, E. (2000). *Educación de hijos inteligentes. Superdotación, familia y escuela*. Madrid: CCS.

PRIETO, M. D. i CASTEJÓN, J. L. (eds.). (2000). *Los superdotados: esos alumnos excepcionales*. Màlaga: Aljibe.

REYERO, M. i TOURÓN, J. (2003). *El desarrollo del talento. La aceleración como estrategia educativa*. La Coruña: Netbiblo.

SÁNCHEZ MANZANO, E. (2009). *La superdotación intelectual*. Màlaga: Aljibe.

Bibliografia complementària

TEMA 3 y 4

ANTUNES, C. (2001). *La teoría de las inteligencias liberadoras. Estrategias para entrenar la capacidad mental y la creatividad*. Barcelona: Gedisa.

BELTRÁN, J.; PÉREZ, L. i PRIETO, M.D. (1992). *La inteligencia práctica en el aula*. Madrid: Edición Experimental.

BRANSFORD, J.D. i SYEIN, B.S. (1993). *Solución IDEAL de problemas: guía para mejor pensar, aprender y crear*. Barcelona: Labor.

BUZAN, T. (1999). *Cómo utilizar su mente con máximo rendimiento*. Bilbao: Deusto.

CARRIÓN, J.J.; CARRETERO, M. (1998). *Procrea 1 y 2, programa para el desarrollo del pensamiento creativo*. Barcelona: Promolibro.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- CRUZ, M.V. de la; MAZAIIRA, M.C. i PARDO, M.I. (1984). *P.D.A. Programa de desarrollo de aptitudes para el aprendizaje escolar*. Madrid: TEA ediciones.
- DE BONO, E. (1986). *El pensamiento lateral*. Barcelona: Paidós.
- DE BONO, E. (1994). *El pensamiento creativo*. Barcelona: Paidós.
- DOMAN, G. i DOMAN, J. (1994). *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé*. Madrid: EDAF.
- FEUERSTEIN, R. i HOFFMAN, M.B. (1993). *Programa de enriquecimiento instrumental: apoyo didáctico de la forma abreviada*. Madrid: Bruño.
- GALINDO, A. (2003). *Inteligencia emocional para jóvenes: programa práctico de entrenamiento emocional*. Editor: Pearson Educación, S.A.
- GARCÍA, L.A.; et al. (2003). *Ingeniería mental, intervención para la mejora de la inteligencia*. Editor: ARTE Comunicación Visual, S.L.
- GARDNER, H. (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- GOLEMAN, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós.
- GUZMÁN, M. (1991). *Para pensar mejor*. Barcelona: Lábor.
- HEESEN, B. (2004). *Pequeños pero valientes: filosofía para niños*. Barcelona: Graó.
- HERNÁNDEZ, P. i GARCÍA, L.A. (1991). *Psicología y enseñanza del estudio. Teoría y técnicas para potenciar las habilidades intelectuales*. Madrid: Pirámide.
- JUAN-ESPINOSA, M. de (1997). *Geografía de la inteligencia humana. Las aptitudes cognitivas*. Madrid: Pirámide.
- KHALFA, J. (Ed.) (1995). *¿Qué es la inteligencia?* Madrid: Alianza Psicología Minor.
- LIPMAN, M. ; SHARP, A.M. i OSCANYAN, F.S. (1992). *La filosofía en el aula*. Madrid: Ediciones de la Torre.
- LIPMAN, M. (1989). *Filosofía para niños*. Madrid: Ediciones la Torre.
- MARTÍNEZ BELTRÁN, J.M. (1995). *Enseño a pensar*. Madrid: Bruño.
- MAYOR, J.; SUENGAS, A. i GONZÁLEZ, J. (1993). *Estrategias metacognitivas. Aprender a aprender y aprender a pensar*. Madrid: Síntesis psicología.
- MEGÍA, M. (Ed.) (1993). *Proyecto de inteligencia "Harvard" (6 vols.)* Madrid: CEPE.
- MENCHÉN, F. (1998). *Descubrir la creatividad. Desaprender para volver a aprender*. Madrid: Pirámide.
- MONEREO, C. i CLARIANA, M. (1993). *Profesores y alumnos estratégicos. Cuando aprender es consecuencia de pensar*. Madrid: Biblioteca práctica. Formación del profesorado. Pascal investigación.
- MUÑOZ, J. (1994). *El pensamiento creativo: desarrollo del programa Xènius*. Editor: Ediciones Octaedro, S.L.
- NICKERSON, R.S.; PERKINS, D.N. i SMITH, E.E. (1987). *Enseñar a pensar. Aspectos de la aptitud intelectual*. Barcelona: MEC/Paidós.
- NIETO, J.M. (1997). *Cómo enseñar a pensar. Los programas de desarrollo de las capacidades intelectuales*. Madrid: Editorial Escuela Española.
- PÉREZ, L. i GUTIÉRREZ, P. (1998). *Programa FLASH. Refuerzo del desarrollo cognitivo. Manual del profesor y Manual del alumno*. Madrid: CEPE.
- POZO, J.I. et al. (1994). *La solución de problemas*. Madrid: Santillana.
- PRIETO, M.D. i PÉREZ, L. (1993). *Programas para la mejora de la inteligencia. Teoría, aplicación y evaluación*. Madrid: Síntesis.
- STERNBERG, R.J. (1997). *Inteligencia exitosa. Cómo una inteligencia práctica y creativa determina el éxito en la vida*. Barcelona: Paidós.
- STERNBERG, R.J. i DETTERMAN, D.K. (eds.) (1988). *¿Qué es la inteligencia?: enfoque actual de su naturaleza y definición*. Madrid: Pirámide.
- STERNBERG, R.J. i POWELL, J.S. (1988). *Inteligencia humana: la naturaleza de la inteligencia y su medición (4 vols.)* Barcelona: Paidós.
- TORRE, J.C. (1992). *Aprender a pensar y pensar para aprender. Estrategias de aprendizaje*. Madrid: MEC/ Narcea editores.
- VIDAL-ABARCA, E. i GILABERT, R. (1991). *Comprender para aprender*. Madrid: CEPE.
- WHIMBEY, A. i LOCHHEAD, J. (1993). *Comprender y resolver problemas*. Madrid: Aprendizaje Visor.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

WILLIAMS, W. et al (1999). *La inteligencia práctica*. Madrid: Aula XXI. Santillana.
WITTROCK, M.C. i BAKER, E.L. (1998). *Tests y cognición. Investigación cognitiva y mejora de las pruebas psicológicas*. Barcelona: Paidós.
YUSTE, C. et al (1994). *PROGRESINT: programas para la estimulación de las habilidades de la inteligencia*. Madrid: CEPE.

TEMA 5

ACEREDA, A. (2000). *Niños superdotados*. Madrid: Pirámide.
De VALADEZ, Mª D. (2007). *Alumnos superdotados y talentosos*. México: Ed. Manual Moderno.
FEENSTRA, C. (2004). *El niño superdotado*. Barcelona: Ed. Medici.
GRANADO, M.C. (2005). *El niño superdotado: fundamentos teóricos y psicoeducativos*. Barcelona: Abecedario.
GUIRADO, A. i MARTÍNEZ, M. (2010). *Alumnado con altas capacidades*. Barcelona: Graó.
JIMÉNEZ, C. (2000). *Diagnóstico y Educación de los más capaces*. Madrid: Ministerio de Educación y UNED.
LANDAU, E. (2003). *El valor de ser superdotado*. Madrid: Servicio de Documentación y Publicaciones de la Comunidad Autónoma de Madrid.
MARTÍN LOBO, P. (2004). *Niños inteligentes: guía para desarrollar sus talentos y altas capacidades*. Madrid: Ed. Palabra.
MEC (2004). *Creatividad y rendimiento escolar : como detectar y desarrollar las capacidades de los niños bien dotados*. Madrid: MEC.
MERINO LÓPEZ, J.A. (2009). *Alumnos con altas capacidades, intelectuales en el ámbito educativo*. Granada: Impredisur.
MÖNKS, F. i al. (2010). *El superdotado: guía para padres y profesores*. Barcelona: Ed. Medici.
MONTIEL MOLINA, A. (2008). *Superdotación intelectual, sobredotación y altas capacidades : tres sinónimos de una misma realidad*. Granada: Impredisur.
PÉREZ, L. i DOMÍNGUEZ, P. (2000). *Superdotación y adolescencia. Características y necesidades en la Comunidad de Madrid*. Madrid: Consejería de Educación de la Comunidad de Madrid.
RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, R.I. (2001). *La atención a la diversidad: Evaluación de la actuación educativa hacia los alumnos con altas capacidades*. En AA.VV. (coords.). *La formación del psicopedagogo: reflexiones y experiencias*. Granada: Grupo Editorial Universitario.
RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, R.I. (2001). *Mitos y realidades sobre la superdotación y el talento*. Enginy. Revista del Col·legi Oficial de Psicòlegs a Balears, 11, p. 95-109.
RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, R.I. (2011). *Alumnado con altas capacidades: intervención educativa*. Enginy, Revista del Col·legi Oficial de Psicòlegs a Balears. 18, p. 117-126.
SAAVEDRA, J.M. i PINTO, L.F. (coords.) (2010). *Altas capacidades intelectuales en la educación obligatoria*. Granada: Asociación para la difusión del conocimiento educativo.
SÁNCHEZ MENDÍAS, J. (2009). *Alumnos con altas capacidades intelectuales: fundamentación teórica e intervención educativa en la escolaridad obligatoria*. Granada: Ed. Adhara.
SÁNCHEZ, E. (2002). *Superdotados y talentos*. Madrid: CCS.

Altres recursos

Al llarg del curs es podrà fer ús de diferents recursos que estaran disponibles a la plataforma moodle.